

ÁLLÁSFOGLALÁS

Közös Agrárpolitika 2013 után

Átgondolt változtatások vagy minden marad a régiben

Legfőbb ideje, hogy a Közös Agrárpolitika (KAP) végre a magas minőségű élelmiszerek, a fenntartható mezőgazdaság és a gazdák biztonságos jövője iránti igényekhez igazodjon

Elfogadva az IFOAM EU Group által 2010 május 7-én

Tartalomjegyzék

Bevezetés	5
A fenntarthatóság középpontba helyezése	6
ÖKOLÓGIAI GAZDÁLKODÁS MINT A FENNTARTHATÓ MEZŐGAZDASÁG MODELLJE	7
A KAP új célkitűzései.....	8
Hogyan kerüljön átalakításra a KAP?.....	10
<i>Közpénzek a közérdek közvetítésére</i>	10
Alapelvek	11
A közjavak valós értéke	12
<i>A WTO keretnek engedélyeznie kell a közjavak előállításának teljes elismerését</i>	12
A támogatás feltételei	13
<i>Egy KAP gyakorlatot kell kialakítani a KAP kifizetésekhez</i>	13
Költségvetés.....	15
Az új KAP felépítése	16
Stabil piacok: Méltányos árak méltányos termékekért	16
A KAP kifizetési rendszerének új felépítése	17
1. Tengely: A gazdaságok és piac alapszintű támogatása.....	19
2. Tengely: Innováció, tájékoztatás és beruházások	20
3. tengely: Agrár-környezetvédelmi intézkedések.....	21
4. tengely: Farm diverzifikáció és 5. tengely: Leader megközelítés.....	23
Politikai következetesség	23
A fenntartható mezőgazdasági politikának szilárd jogi keretre van szüksége.....	23
Környezetvédelmi termékdíjak.....	23
Átlátható fogyasztói kapcsolatok.....	24
Genetikailag módosított növények	24
A verseny egyensúlyban tartása.....	25
A vidéki életképességet biztosító infrastruktúra	25
Melléklet: Példák az ökológiai gazdálkodás támogatásának legjobb gyakorlataira.....	26
a jelenlegi vidékfejlesztési programokban.....	26

Vezetői összefoglaló

A közös agrárpolitika (KAP) mostani jelentése 2013 után érvényét veszti. Az Európai Unió új, 2014-2020 közötti agrárpolitikájának megvitatása jelenleg zajlik. A KAP egy kritikus fontosságú eszköz arra, hogy egy jövőbeli kihívásoknak megfelelni képes mezőgazdaság kialakulhasson. A 2012 vége előtti időszak ezért döntő fontosságú abban, hogy a KAP egy olyan, modern politikává váljon, amely képes megfelelni a jövőnk nagymértékben befolyásoló kihívásoknak; pl. éghajlatváltozás, biológiai sokféleség csökkenése, vizek és talajok degradációja. A közös agrárpolitikának az erőforrások fenntartható használatán keresztül kell biztosítania a jövőbeli minőségi élelmiszerellátást. A KAP emellett szerepet játszik a vidéki, különösen a távoli vidéki térségek társadalmi-gazdasági fejlődésében.

Az IFOAM¹ EU csoport szükségesnek tartja a közös agrárpolitika mélyreható reformját. A jelenleg túlsúlyban lévő mezőgazdasági gyakorlatok továbbra is károsítják a környezetet, ami jelentős gazdasági terhet ró a társadalomra. A fenntartható mezőgazdasági gyakorlatok azonban nem részesülnek következetes támogatásban, és kellő díjazást sem kapnak az általuk szolgáltatott közjavakért. Ezt a piaci torzulást fel kell számolni egy megfelelő politikai keret kialakításával, amely az újrafogalmazott KAP célkitűzések felé mutat: az új KAP-ban a fenntarthatóságot kell középpontba helyezni. A biogazdálkodás, mely egy átfogó megközelítésként megfelel a fenntarthatósági kihívásoknak, és amely jelenleg az egyetlen EU-szerte szabályozott hitelesítési rendszer, modellt nyújt a legjobb gyakorlatok rendszeréhez.

Az európai polgárok a pénzüikért kapott társadalmi haszonnal fogják összemérni az új közös agrárpolitikát. Ezért a KAP-n belül elköltött közpénzeknek a közérdeket kell szolgálnia. Világos támogatási feltételekkel kell biztosítani, hogy a KAP pénzek oly módon kerüljenek felhasználásra, ami fenntartható, minőségi élelmiszerellátást és fenntartható vidéki foglalkoztatást eredményez.

Az egyik előfeltétele annak, hogy a KAP a fent említett célkitűzéseket teljesítő, erős politikai eszközzé válhasson, egy kellő nagyságú költségvetés. A KAP jövőbeli költségvetése nem lehet alacsonyabb a jelenleginél. Emellett egy törvényes keretnek kell biztosítania, hogy a gazdák végre díjazásban részesüljenek az általuk szolgáltatott közjavakért. Az új KAP alapeszméjét pedig a teljes KAP-ra vonatkozóan egy közös törvényi alap, valamint egy, a különféle intézkedések társfinanszírozására vonatkozó nem diszkriminatív rendszer kell, hogy képezze. Egy új stratégiai alapelvből álló rendszernek kell irányítania a reformot a KAP intézkedéseken keresztül a fenntarthatóság, igazságosság, és a mindenki számára elérhető, jó minőségű élelmiszerek irányába.

Új fogalmak megalkotása és megvalósítása szükséges a piaci szabályozás terén, hogy elkerülhető legyen a szélsőséges piaci változékonyság, és biztosítható lehessen a gazdák jutányos díjazása az általuk nyújtott javakért. A gazdaságok számára juttatott alap kifizetés biztosítaná a mezőgazdasági közösségek tisztességes életszínvonalát, és a mezőgazdasági földek legkisebb fenntartható termelékenységét. Ezért a kifizetésekhez a törvény szerint meghatározott alapfeltételeket meghaladó bizonyos környezeti feltételek, valamint egy felső plafon szükséges a mezőgazdasági tevékenységen belüli foglalkoztatás támogatására. Az innováció és beruházás, agrár-környezetvédelem, diverzifikáció, és LEADER-szemlélet tengelyeket fenn kell tartani, azonban minden tengelyen belül biztosítani kell a fenntarthatósági célokra vonatkozó politikai koherenciát. Az ökológiai gazdálkodásra különleges figyelmet kell fordítani minden intézkedésben és tengelyben: az agrár-

¹ IFOAM: International Federation of Organic Agriculture Movements = Ökológiai Mezőgazdasági Mozgalmak Nemzetközi Szövetsége

környezetvédelmi intézkedések legfőbb intézkedésévé kell válnia, illetve prémiumban kell részesíteni a biogazdálkodást az összes többi tengelyen belül.

Végül pedig az IFOAM EU csoport olyan változásokat tart szükségesnek az EU általános politikai keretein belül, melyek támogatják a fenntartható gazdálkodási gyakorlatok kialakítását, pl. környezetvédelmi termékdíj kirovása a jelentős éghajlati hatással rendelkező mezőgazdasági termelési tényezőkre, a GMO-mentes élelmiszer- és takarmányelőállításához való jog garantálása, illetve az olyan infrastruktúrák támogatása, melyek egyéb regionális és strukturális politikák mellett biztosítják a vidék életképességét.

Bevezetés

A világ napjainkban igen jelentős kihívásokkal néz szembe, melyek szorosan kapcsolódnak a mezőgazdasághoz. A klímaváltozás, csökkenő biodiverzitás, apadó vízszintek, vízszennyezés és talajerózió mind-mind veszélyt jelent a jövőbeli mezőgazdasági termelékenységre és az emberi egészségre. Eközben a Föld számos részén továbbra is fennálló probléma az éhezés, és a növekvő népességgel fokozódnak az élelmiszerellátásra nehezedő terhek. A mezőgazdaság része a problémának, de egyben a megoldásnak is. Habár az elmúlt 50-100 év során a fenntarthatatlan mezőgazdasági gyakorlatok hozzájárultak a környezeti és társadalmi károkhoz, a tradicionális és fenntartható gazdálkodási gyakorlatok képesek biztonságos és egészséges élelmiszert szolgáltatni mindenki számára, és egyúttal növelik a biológiai sokféleséget, megóvják a vizek és talajok minőségét, és hozzájárulnak az éghajlatváltozás mérsékléséhez.

A közös agrárpolitika az Európai Unió egyik fő eszköze a mezőgazdasági gyakorlatok összehangolására, hogy azok megfeleljenek a jövőbeli kihívásoknak. Az Európai Bizottság és az európai kormányok 1992 óta ígérenk egy fenntarthatóbb közös agrárpolitikát. Az elmúlt néhány évben történtek bizonyos lépések egy fenntarthatóbb KAP irányába; a KAP költségvetésének legnagyobb része (2008-ban a 79%-a) azonban még mindig egyrészt közvetlenül a gazdálkodást támogatja, anélkül, hogy annak eredményei értékelésre kerülnének, másrészt pedig a piaci intervenciót – beleértve a megtermelt felesleg dömpingjének a fejlődő országok piacain megjelenő tarthatatlan gyakorlatát. Kis költségvetése ellenére a vidékfejlesztési intézkedésekkel kapcsolatos második pillér az 1992-es bevezetése óta fejlődésen ment keresztül, a megvalósítása azonban tagállamonként jelentős mértékben különbözik. A környezetvédelmi intézkedésekre vannak jó példák, és meglehetősen rosszak is, mint például az “alacsony ráfordítású gazdálkodás” (*low input farming*), melynél számos ország a gazdaságok jövedelmét támogatja az általuk szolgáltatott környezeti javak helyett. A KAP “egészségügyi állapotfelmérése” (*Health Check*) során megállapított feladatok beolvasztása a folyamatban levő vidékfejlesztési programokba nem fogja megfordítani a helyzetet, főleg nem egy olyan kis költségvetéssel, mely erre a célra lett kijelölve.

Legfőbb ideje, hogy valódi reform történjen, valamint ismételt megfontolásra kerüljenek az új KAP célkitűzések, és az anyagi források felhasználásának módja. A közpénzeket olyan fenntartható mezőgazdasági rendszerekre kellene költeni, amelyek sok szempontból és hosszú távon szolgálják a közérdeket. A közös agrárpolitikát oly módon kell kialakítani, hogy foglalkozzon az új célkitűzésekkel, és egy olyan világos modell javasoljon, amely összehangolja az európai mezőgazdaság sokszínűségét a fenntartható mezőgazdaság, az egészséges vidék és magas szintű élelmiszer-biztonság érdekében.

A jelen dokumentumban az IFOAM EU csoport felvázolja a reformhoz szükséges kulcsfontosságú prioritásokat, és egy megvalósítható javaslatot nyújt a 2014-2020 közötti új KAP-ra vonatkozólag, mely egy rövidebb, 2009.

december 1-jei *vision paper*² (elképzeléseket összegző dokumentum) alapján került továbbfejlesztésre. Bemutatásra kerülnek a KAP régi és új céljainak teljesítéséhez, valamint a közjavak társadalom felé történő jobb közvetítéséhez szükséges politikai struktúrák.

A fenntarthatóság középpontba helyezése

Az ökológiai gazdálkodás mozgalma leginkább abban érdekelt, hogy mindenhol megvalósuljon az ökológiailag fenntartható mezőgazdasági termelés, amely képes mindenkit méltányosan és biztonságosan ellátni jó, egészséges ételmiszerrel és tiszta vízzel.

Az ilyen rendszerek legfőbb jellemzői az alábbiak:

- Elsősorban helyi, megújuló erőforrásokra támaszkodnak, beleértve a fehérjenövények helyben történő megtermelését és a koncentrált takarmányok csökkenő használatát;
- Hatékonyan hasznosítják a mezőgazdaság két alapvető termelő tényezőjét: a nap energiáját és a biológiai folyamatok termelő potenciálját;
- Fenntartják a talajtermékenységet és a talaj biológiai aktivitását;
- Maximálják a növényi tápanyagok – köztük az ételmiszerfogyasztásból származó hulladékok – körfolyamatba történő visszavezetését;
- Kizárólag természetes és ásványi anyagokat, illetve folyamatokat használnak, melyek nem károsítják az ételmiszeralkotók integritását;
- Mind a termelési rendszerben, mint a mezőgazdasági tájban magas szintű biológiai sokféleséget tartanak fenn;
- A gazdasági állatok számára olyan étrendet és életkörülményeket biztosítanak, ami tükrözi az állatok ökológiai funkcióját, és amely lehetővé teszi, hogy az állatok kifejezzék a természetes viselkedésüket;
- Alkalmazkodnak a változó éghajlathoz, és a mezőgazdasági talajokban történő költséghatékony szénmegkötés által hozzájárulnak a klímaváltozás mérsékléséhez.

A földrajzi helyzettől függően ezek a szempontok különböző megközelítésekhez vezethetnek, de csupán akkor teljesülhetnek, ha az ökológiai fenntarthatóság elvei befolyással tudnak lenni a termelési rendszeren belüli összes releváns társadalmi, gazdasági és politikai tényezőre. Tapasztalatunk szerint ez az alábbiakat igényli:

- A gazdák teljes hozzáféréssel rendelkezzenek a termeléshez szükséges eszközökhöz – úgymint föld, víz és genetikai források;
- A gazdasági feltételek tegyék lehetővé a gazdálkodásból származó, megfelelően előnyös bevéteteleket;
- Az agrárpolitikákban a helyi és regionális termelés élvezzen prioritást;

² IFOAM EU csoport, 2009: *Egy fenntarthatóbb KAP felé – Az IFOAM EU csoport legfontosabb követelése egy fenntartható KAP kialakításához a 2014-2020 közötti időszakra vonatkozóan*

http://www.ifoam.org/about_ifoam/around_world/eu_group-new/positions/Papers/pdf/Position_IFOAMEU_CAP_12.2009.pdf

- A tradicionális gazdálkodási rendszerek élvezzenek védelmet, és legyenek elfogadottan a tudás és jövőbeli fejlődés fontos forrásai az átfogó környezeti, társadalmi és kulturális hasznok miatt;
- A mezőgazdasági termékeket nem pusztán élelmiszernek, hanem emellett kulturálisan egyedi regionális árunak kell tekinteni, melyet nem szabad kizárólag nyersanyagként kezelni.

Más szóval a fenntarthatóság nem csupán egy technikai fogalom, mely a földeken alkalmazott agronómiai gyakorlatokra korlátozódik, hanem alapvető strukturális és társadalmi-gazdasági változásokat is megkövetel. Főként az “iparosodottabb” módszerek és szervezeti formák újbóli átgondolását igényli, amelyek az elmúlt pár évtized során elidegenítették a fogyasztókat a gazdálkodástól.

ÖKOLÓGIAI GAZDÁLKODÁS MINT A FENNTARTHATÓ MEZŐGAZDASÁG MODELLJE

A bioélelmiszer és biogazdálkodás szektor a gazdák és fogyasztók alulról induló kezdeményezéseiből nőtte ki magát. A gazdák és feldolgozók folyamatos erőfeszítéseinek és a növekvő számú fogyasztó támogatásának köszönhetően egy szűk piaci űrből az élelmiszerpiac fontos részévé vált. Az ökológiai gazdálkodással művelt területek egész Európában és világszerte is egyre növekvő részét képezik a megművelt földeknek.

Az ökológiai gazdálkodás a fenntarthatóság minden kritériumához hozzájárul. Jelentősen csökkenti a mezőgazdálkodás negatív környezeti hatásait, pl. csökkenti az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását, a vizek tápanyag-szennyezését, valamint az élelmiszerek és környezet növényvédőszerrel való szennyezését. Az ökogazdaságok ugyanakkor energiahatékonyabbak, jobb állatjólétet és talajminőséget biztosítanak, természetes rendszereken – szinte teljesen zárt tápanyagkörforgáson – alapulnak, és védik a biológiai sokféleséget.

Az ökogazdálkodók és biotermék-feldolgozók egyediek abban a tekintetben, hogy egy olyan fenntartható rendszert alkalmaznak, mely globális szinten az audit és tanúsítás akkreditált rendszerén keresztül kerül szabályozásra. Az ökológiai gazdálkodás emellett a fenntartható gyakorlatok innovációs és működő példáival is szolgál az egész élelmiszerágazat és mezőgazdasági szektor számára. A bioélelmiszer-előállítás és ökogazdálkodás jellemzően több munkaerőt vesz igénybe, ezáltal a vidéki területeken megteremti a munkahelyvédelem és munkahelyteremtés lehetőségét, így képes fiatalabb gazdálkodókat és vállalkozókat is vidékre vonzani.

Az ökológiai termelési rendszer a legösszefüggőbb, holisztikus megközelítés az európai mezőgazdálkodás fenntarthatóságának javítására. Annak ellenére azonban, hogy sok közjavat szolgáltat, a piac csak részben kompenzálja a magasabb termelési költségeit. Ugyanakkor számos konvencionális gazdálkodási mód továbbra is környezeti károkat okoz, ami jelentős gazdasági terhet ró a társadalomra.

A konvencionális és biotermékek ára torzított; emiatt a piaci hiba miatt szükség van a közös agrárpolitikán keresztül nyújtott támogatásra ahhoz, hogy ösztönözni lehessen az ökológiai gazdálkodás gyakorlatainak átvételét. Ez hozzájárulna az ökológiai gazdálkodás egész Európában történő elterjesztéséhez, mely egy fenntarthatóbb mezőgazdasági tájat biztosítana.

Van néhány jó európai példa a kormányok biogazdálkodással kapcsolatos hatékony támogatására. A bioélelmiszerek és a biogazdálkodás európai akcióterve (EU Action Plan for Organic Food and Farming, 2004) ellenére, amely a vidékfejlesztési programokon keresztül sikeresen ösztönözte a tagállamokat a biogazdálkodás

fejlődésének támogatására, számos értékelésből³ az derül ki, hogy az ökológiai gazdálkodást továbbra sem ismerik el teljesen, és nem minden tagállamban és régióban kap hathatós támogatást. Szükséges lenne, hogy az Európai Bizottság egy értékelést készítsen a következő KAP reform biogazdálkodási ágazatot érintő potenciális hatásairól.

A bioélelmiszerek és biogazdálkodás mozgalom nem követeli kizárólag magának a bioélelmiszerek és biogazdálkodás normáiban megvalósuló fenntarthatósági alapelveket. Sőt, úgy hisszük, hogy ezeknek az alapelveknek az elfogadása és alkalmazása minden mezőgazdasági rendszerben szükséges lenne. Hosszú távon egyetlen mezőgazdálkodási rendszer sem engedheti meg, hogy figyelmen kívül hagyja ezeket az alapelveket, mint az mára már egyértelművé vált az Európában meghatározó élelmiszer-és gazdálkodási rendszerek által okozott jelentős ökológiai és egészségügyi problémák alapján.

A KAP új célkitűzései

A közös agrárpolitikát egy olyan időszakban alkották meg, amikor az emberek szilárdan hittek az ipari növekedés fontosságában. Az 1960-as években Sicco Mansholt, az első európai mezőgazdasági bizottsági elnök terve szerint a KAP-ot a kis gazdák földekről történő eltávolítására használták fel, illetve a KAP által igyekeztek a mezőgazdálkodást nagyüzemi gazdaságokban egyesíteni a “hatékonyabb” mezőgazdasági ipar megteremtése érdekében. Az 1970-es évek túltermelését és politikai stagnálását követően, a növekvő munkanélküliségi ráták és fokozódó környezeti problémák az 1980-as évektől a KAP mélyreható újragondolására sarkalltak. MacSharry 1991-ben megalkotta a reformjavaslatait, és úgy nyilatkozott, hogy “a KAP-nak nagy számú gazdát kell ösztönöznie a gazdálkodásra”, illetve “nincs más társadalmilag-politikailag felelős mód arra, hogy megőrizzük a természeti környezetet, azaz az évezredekken át kialakított tájat, mint egy családi gazdaságokon alapuló mezőgazdasági modell”.

³ *Pl. az IFOAM EU által kiadott tanulmány: Alexandra Pohl, 2009:”Miként támogatják az európai vidékfejlesztési programok a biogazdálkodást?”*

Ezen változások ellenére a KAP céljai lényegében nem változtak az 1957-es Római Szerződés⁴ óta. Egyértelmű, hogy az a célkitűzés, miszerint “növelni kell a mezőgazdasági termelékenységet”, sürgős újragondolást igényel, habár a többi cél manapság továbbra is olyannyira érvényes, mint 50 évvel ezelőtt. A fokozott mezőgazdasági termelékenység ösztönzése egyrészt nem igazolt a KAP költségvetés kiadásainak vonatkozásában, másrészt pedig a közjavak és közszolgáltatások társadalom felé történő közvetítésének kudarca miatt sem kívánatos. Az intenzifikáció volt ezidáig a mezőgazdaság által okozott környezeti degradáció fő oka a külső termelési tényezőkre – pl. szintetikus trágyák, növényvédőszer, takarmány, és fosszilis üzemanyag – történő fenntarthatatlan támaszkodás következtében

Úgy véljük, a termelékenységet a fenntartható élelmiszer-előállítást közvetítő multifunkcionális mezőgazdaság célkitűzései közül csupán egynek kellene tekinteni. A közös agrárpolitika első célkitűzését a fenntarthatósági alapelvek szerint kellene módosítani:

(a) A mezőgazdasági területek termelékenységének biztosítása a fenntartható fejlődés támogatásán és az olyan mezőgazdasági gyakorlatok kialakításának biztosításán keresztül, amelyek jó minőségű élelmiszert és egészséges vidéket szolgáltatnak, és amelyek garantálják a természeti erőforrások körültekintő hasznosítását;

Az új közös agrárpolitikában a pénzeket célirányosan, a közérdek⁵ szerint kell felhasználni. Véleményünk szerint az alábbiak elengedhetetlenek:

- az élelmiszerbiztonság, és a jó minőségű és biztonságos élelmiszerekhez való hozzáférés biztosítása bármiféle társadalmi kirekesztés nélkül;

⁴ Az Európai Unió működéséről szóló megerősített egyezmény 39. cikkelye, az EU Hivatalos Lapja, C83/2010. március 30:

A közös agrárpolitika céljai:

- a) A mezőgazdasági termelékenység növelése a műszaki fejlődés előmozdításával, valamint a mezőgazdasági termelés és a termelési tényezők – különösen a munka – optimális hasznosításának racionális fejlesztése által;*
- b) Ezáltal egy méltányos életszínvonal biztosítása a mezőgazdasági közösség számára, főként a mezőgazdasággal foglalkozók egyéni jövedelmének növelése által;*
- c) A piacok stabilizálása;*
- d) A készletek elérhetőségének biztosítása;*
- e) Annak biztosítása, hogy a készletek elfogadható áron jussanak el a fogyasztókhoz.*

⁵ A közérdek definíciója: a lakosság jóléte, melyben az egész társadalomnak érdekeltsége van, és melynek elismerését, javítását és védelmét a kormányok és azok szervei biztosítják.

- A helyi gazdasági fejlődés tekintetében a vidék életképességének biztosítása a mezőgazdasági közösség méltányos életszínvonala, foglalkoztatási feltételek, társadalmi szerkezet és hagyományok, természeti erőforrások megőrzése tekintetében;
- Olyan piaci feltételek biztosítása, ahol a gazdák a társadalom más rétegeihez képest megfelelő életkörülményeket érhetnek el azáltal, hogy megfelelő áron értékesítik a termékeiket, miközben szolgáltatásokat nyújtanak a társadalomnak, és tiszteletben tartják a méltányossági szabályokat a harmadik országok gazdálkodóit és helyi piacait illetően;
- A javuló mezőgazdasági gyakorlatokon keresztül közjavak⁶ nyújtása a társadalomnak, úgymint:
 - a. klímaváltozáshoz való alkalmazkodás elősegítése, illetve az éghajlatváltozás mérséklése;
 - b. biológiai sokféleség fenntartása és helyreállítása, az agro-biodiverzitás növelése;
 - c. talajminőség és talajvédelem biztosítása;
 - d. megfelelőbb vízkészlet-gazdálkodás és vízvédelem biztosítása;
 - e. széndioxid-hatékony, tiszta és környezetbarát energiatermelés bővítése;
 - f. állatjólét javítása;
 - g. sokszínű tájkép megőrzése és helyreállítása.

Ezek a célkitűzések a közös agrárpolitikán belül megvalósíthatók, és nincs szükség az EU Szerződés módosítására.

Hogyan kerüljön átalakításra a KAP?

Közpénzek a közérdek közvetítésére

A közpénzeket a közérdek szerint kellene felhasználni annak érdekében, hogy a közjavakat nyújtó fenntartható termelési rendszerek támogatásán keresztül megvalósulhassanak a fentebb megfogalmazott új célkitűzések. A korábbi tervezési időszakok elmulasztották a környezeti szükséghelyzet megfelelő kezelését. Ezt részben maga a KAP, azon belül is főként a termelékenység növelését célzó első célkitűzés, valamint a gazdák jövedelmének támogatásával kapcsolatos második célkitűzés okozta (ahol ugyanazok a gazdák részesültek támogatásban, akik a termelési támogatásból is profitáltak). A termelési támogatásról való áttérés a jövedelemtámogatásra, végül pedig a termeléstől függetlenített egységes gazdaságtámogatásra nem tudta megakadályozni, hogy a gazdaságok ugyanazon 20%-a kapja a KAP költségvetés 85%-át, miközben a nyersanyagelőállításra koncentrálnak közös piaci szervezetek a minőségi élelmiszereket előállító gazdák helyett inkább az élelmiszeripart támogatták.

Egy alapvető reformra van szükség, amely elismeri az élelmiszert előállító – és közben az üvegházhatású gázok kibocsátását csökkentő és környezetállapotot javító – gazdáknak a központi fontosságát. A bioélelmiszerek és biogazdálkodás egy olyan mezőgazdasági modellt nyújt, amely pontosan ezt teszi; közjavakat nyújt, és az európai polgárok pénzéért cserébe értéket közvetít.

⁶ A közjavak olyan javak, melyeknél sem versengés, sem kizárhatóság nem áll fenn.

Alapelvek

A közös agrárpolitika hosszú távú és specifikus céljaival kapcsolatos megegyezést követően egy sor stratégiai alapelvet kell meghatározni, hogy irányítani lehessen a KAP minden egyes részének reformját. Javaslatunk szerint legalább az alábbi alapelveket kellene beépíteni:

- *Kizárólag a célokhoz való hozzájárulás támogatása.* Közpénzek csak olyan intézkedésekért kerülnek kifizetésre, amelyek a közérdeket szolgálják. Nem marad fenn olyan támogatás, mely közvetlenül a megtermelt mennyiségekhez kapcsolódik, kivéve néhány olyan termeléstől függő kifizetést, amelyek a jó minőségű élelmiszerek biztonsága és a gyepgazdálkodás általános közérdekének való megfelelés érdekében szükségesek; pl. takarmánytermesztéshez szükséges fehérjenövények, tejtermelés, és a kevésbé termékeny gyepeken legelő szoptató tehének. Azok a gazdaságok, amelyek nagyobb mértékben járulnak hozzá a KAP célokhoz, több támogatáshoz jutnak.
- *Csak a termőföld alapú termelés támogatása.* A fenntarthatósági és minőségi célkitűzések esetében semmi sem indokolja, hogy a KAP olyan termelést támogasson, mely csak kevésbé, vagy egyáltalán nem kapcsolódik a mezőgazdasági földekhez. Az állattenyésztés csak olyan mértékben tarthat számot a támogatásra, amilyen mértékben a takarmánytermesztéshez – közte a fehérjenövények helyi termesztéséhez – kapcsolódik.
- *Ellensúlyozás.* A KAP intézkedései oly módon kerülnek kialakításra, hogy ellensúlyozzák az egyes régiók és gazdaságok között fennálló éghajlat, termőhely, méret, infrastruktúra és más, gazdaságilag releváns tényezők okozta hátrányokat.
- *Be nem avatkozás más országok piacába.* Az EU-s gazdák számára oly módon alakítják ki a támogatási intézkedéseket, hogy azok ne akadályozzák a külföldi piacokat, különösen a fejlődő országok piacait.
- *Határokon átnyúló, környezeti szempontból előnyös és méltányos gazdálkodási rendszer:* Azok a gazdálkodási rendszerek (főként a nagyüzemi állattartás), amelyek fenntarthatatlan termelési tényezőkön alapulnak – pl. az erdőirtással művelésre alkalmassá tett területekről származó takarmánybehozatal –, nem kapnak támogatást.
- *A szennyező fizet elv (Polluter Pays Principle; PPP).* A negatív környezeti hatások szabályozásában a szennyező fizet elvnek megfelelő intézkedések a lehető legnagyobb körben kerülnek alkalmazásra, amint azt az Amszterdami Szerződés, és a környezeti politika elfogadott gyakorlatának követése is megköveteli.
- *A támogatás igazságos elosztása.* A kifizetések méltányalan elosztásának felszámolása, melyben eddig a gazdaságok 20%-a kapta az egységes támogatási rendszerben történő kifizetések 85%-át. Egy lehetséges mechanizmus lenne, ha a kifizetéseket a gazdaságok munkaerejéhez kapcsolnák (a mechanizmus a kifizetések gazdaságonként megállapított küszöbértékével valósulna meg).
- *Rendszerszemlélet.* A számos problémára megoldást nyújtó, és egyidejűleg sokféle célt megcélzó fenntartható mezőgazdálkodás rendszerei számára kedvezőbb támogatást kellene nyújtani, mint az olyan gazdálkodási módszereknek, melyek csupán a fenntarthatóság egy vagy néhány elemét közvetítik.
- *A minőségi élelmiszerek fenntartható termeléséből származó bevétel.* Egy olyan keretet kell kialakítani, mely támogatja a gazdákat abban, hogy a jövedelmük nagy része a jó minőségű élelmiszerek értékesítéséből

származzon. Továbbá az is támogatandó, hogy a gazdaságokban történjen meg a termékek hozzáadott értékének előállítás.

- *Egyszerűsödés.* Az egyszerű, általános intézkedések előnyben részesítése, melyek jobb lehetőséget nyújtanak a piaci mechanizmusoknak a hatékony működésre, miközben a gazdák számára nagyobb rugalmasságot biztosítanak.
- *A kifizetéssel kapcsolatos számításoknak figyelembe kell venniük az externáliákat.* Amíg nem alakítanak ki egy rendszert a konvencionális mezőgazdaság externális költségeinek internalizálására, a KAP támogatásnak egyrészt fedeznie kell azokat a jövedelem-kieséseket, amelyek a fenntartható gazdálkodási gyakorlatok alkalmazásából erednek; másrészt pedig a fenntartható gazdálkodási gyakorlatok által internalizálható externáliák mennyiségi meghatározásán kell alapulnia. Csak ily módon nyújtható a fenntartható mezőgazdasági rendszereknek – pl. az ökológiai gazdálkodásnak – megfelelő díjazás a konvencionális rendszerekkel szemben, hiszen utóbbiak a környezeti és egészségi költségeket externalizálják, melyek végül a társadalomra hárulnak az alábbi formában: éghajlatváltozás az üvegházhatást okozó gázok emissziója miatt, nitrátok és gyomirtószer okozta vízszennyezés, növényvédőszer-maradványok az élelmiszerekben, a monokultúrák, nem megfelelő vetésforgó és a műtrágyázás miatt bekövetkező ökoszisztéma termelékenység csökkenése; a rossz vízgazdálkodás következtében fellépő talajszikesedés, stb.

A közjavak valós értéke

A WTO keretnek engedélyeznie kell a közjavak előállításának teljes elismerését

A jelenlegi KAP legcélzottabb intézkedései a második tengely vidékfejlesztési programjában található agrár-környezetvédelmi programok. A WTO megállapodásnak⁷ köszönhetően az ezekért az intézkedésekért kifizetett kiegészítő támogatás mértékét a gazdák többletköltségei és az elmaradt jövedelem alapján kell számítani. A szolgáltatott közjavak értéke nem díjazható; ebből következően a bizonyos intézkedésekért kifizetett ösztönzők – mint például a gazdag biodiverzitású mezőgazdasági területek fenntartása a távoli vidékeken – gyakran elégtelenek.

A “közpénzeket a közjavakra” széleskörűen használt jelmondat a KAP-val kapcsolatos vitákon belül, azonban korlátozottak a lehetőségek ennek az alapelvnek a megfelelő megvalósítására. Lehetővé kell tenni a közjavak értékének díjazását, hogy biztosítani lehessen a társadalom javát szolgáló bizonyos intézkedések sikerét.

⁷ Uruguay-i Forduló Mezőgazdasági Megállapodás – 2. melléklet (zöld doboz)

12. A környezetvédelmi programokhoz tartozó kifizetések

- a) *Az ilyen kifizetésekre való alkalmasságot világosan meghatározott kormányzati, környezet- vagy természetvédelmi programok részeként kell meghatározni, és speciális feltételek teljesítésétől kell függővé tenni.*
- b) *A kifizetés összegét a kormányprogramnak való megfelelés miatti extra költségekre vagy bevételcsökkenésre kell korlátozni.*

Az EU fontos szereplő a WTO-n belül. Fel kell használnia a tárgyalási pozícióját, hogy nyomást gyakoroljon az úgynevezett “zöld doboz” kritériumok definíciójának módosítását illetően. Ez biztosíthatja, hogy a közjavak biztosítását honoráló kifizetéseket nem értékelik piaci torzulásként.

A meglevő WTO keretet azonban nem szabad kifogásként használni a fenntarthatósági intézkedések ösztönzésének sikertelenségére. Az EU javíthat a helyzeten azáltal, hogy újból bevezeti az “öztönző komponst”, mint ahogy az az EU törvényi kereteinek része volt a KAP 2007-es módosításáig. Az ösztönző komponens hozzáadható az extra költségek/bevételek alapján számított prémiumhoz anélkül, hogy bármiféle külön számításra lenne szükség. Mindez az intézkedés jelentős értékével támasztható alá. Például 30%-os kiegészítő támogatás (melynek alapja a hagyományos módon kiszámított prémium) adható olyan intézkedésekre, melyek kiemelkedő hatékonysággal kezelnek egyes problémákat, pl. biodiverzitás és éghajlatváltozás.

A támogatás feltételei

Ha az összes támogatásnak közvetlenül kapcsolódnia kell a KAP célokhoz, ez annyit jelent, hogy szükség van bizonyos specifikus feltételekre, melyek mindegyik támogatási rendszerhez kapcsolódnak. Hogyan is működne mindez?

Egy KAP gyakorlatot kell kialakítani a KAP kifizetésekhez

A jelenlegi közös agrárpolitikában a teljes költségvetés legnagyobb részét (60%) a közvetlen kifizetések kötik le. A közvetlen kifizetések folytatása a jelenlegi állás szerint aligha tartható, mivel főként történelmi megfontolásokon és néhány törvényi követelmény teljesítésén alapulnak. Annak érdekében, hogy teljesíthető lehessen a gazdák méltányos életszínvonalának, valamint a mezőgazdálkodás fenntarthatóságának elérése Európa összes régiójában, a KAP által nyújtott támogatásokra továbbra is szükség van. Ezeket a támogatásokat azonban szigorúan a közérdeket szolgáló javak és szolgáltatások közvetítésétől kellene függővé tenni. Annak érdekében, hogy elérhető legyen a pénzek méltányos újraelosztása, olyan intézkedéseket kell vonatkoztatni az alap kifizetésre, mint pl. a felső plafon vagy a degresszív kifizetések.

Egy megreformált KAP-ban az új fenntarthatósági és minőségi célokat egy új, sokkal nagyratörőbb minimum feltételrendszerrel kellene átalakítani az általános, közvetlen kifizetésekre vonatkozóan: azaz a “KAP gyakorlattá”. Ha egy gazdaság nem teljesíti a teljes feltételrendszert, semmilyen közvetlen kifizetésre nem jogosult. A “KAP gyakorlat” normáit a meglevő jogi követelményeket lényegesen meghaladóan kell megalkotni.

EU-s szinten kell megegyezni a normák közös keretének meghatározásáról annak érdekében, hogy minden tagállamban biztosítható lehessen a gazdák egyenlő bánásmódja. A részletes szempontokat azonban hozzá kell igazítani a nemzeti és regionális feltételekhez. Ezért a tagállamoknak kell kidolgozniuk, a Bizottsággal pedig jóvá kell hagyni őket.

A KAP gyakorlat tartalmának egyszerűnek és világosnak kell lennie, és nem korlátozódhat csupán a szűk értelemben vett környezeti követelményekre. Az új KAP célkitűzések többféle részét kell tükröznie. Kifizetéseket az alábbi célok elérésére lehetne nyújtani:

1. A gazdák méltányos jövedelmének biztosítása az EU-ban levő magasabb előállítási költségek ellenére.
2. A mezőgazdasági tevékenységen belüli foglalkoztatás támogatása.
3. Az európai mezőgazdasági modell ápolása: a gazdaságok diverzitása; fenntartható gazdálkodás a diverz és egészséges vidék, valamint a jó minőségű élelmiszerek biztonsága érdekében.

Ezeknek a céloknak az elérése érdekében az alábbi feltételeket kell alkalmazni:

- a. *Maximális állománysűrűség.* Csak azok a gazdaságok felelnének meg, melyekben az állatállomány hektáronkénti száma egy meghatározott érték alatt van.
- b. *A nem művelt területek védelme* A gazdaság területének egy kis százalékát műveletlenül kell hagyni, hogy biztosítsa a flóra, fauna és földrajzi kultúráj megőrzését (élő sövények, vízfolyások, stb.)
- c. *Legalább egy környezetileg fenntartható gyakorlat átvétele;* pl. vetésforgó, szerves trágyázás, vízminőség-és vízmennyiség-gazdálkodás, stb.
- d. *Ki kell zárni az olyan mezőgazdasági gyakorlatokat, amelyek környezeti vagy társadalmi-gazdasági károkhoz vezetnek.* Az intenzív és iparszerű mezőgazdasági rendszereket, melyek környezeti vagy társadalmi-gazdasági károkat okoznak, nem részesülhetnek kifizetésekben; pl. folytonos monokultúrák, gyomirtóval kezelt ugar, stb.

A mezőgazdasági tevékenységen belüli foglalkoztatás támogatása céljából a kifizetéseket egy bizonyos értékhatár felett a munkához (munkaegység) kellene kötni a gazdaságokban. Egy megfelelő mechanizmust kell kialakítani az összegek kiszámítására, melyhez pl. az adott ország háztartásainak éves bevétele szolgálhat kiindulópontként. A közvetlen kifizetésekre meg kell állapítani egy abszolút felső határértéket. A termeléstől függő támogatások korlátozott használatát fenn kell tartani, ha azok az élelmiszer-minőséghez, élelmiszer-biztonsághoz és a takarmánybiztonsághoz kapcsolódnak, valamint amelyek a hátrányos helyzetű területeken való gazdálkodás fenntartásához szükségesek.

Azok a gazdák, akik a *törvényes (minimum) követelmények* szerint termelnek, semmilyen kifizetést nem kapnak, viszont számíthatnak a biztonsági háló intézkedéseire és a piaci szabályozásból tesznek szert haszonra.

Az *“Alap”* szinten – melyhez várhatóan a gazdák döntő többsége csatlakozna – is fennáll majd a “KAP gyakorlattal” való összhang követelménye. Ez hozzáférést biztosít az általános közvetlen kifizetésekhöz.

Az *“Emelt”* szinten a gazdáknak lehetőségük lenne arra, hogy önkéntesen vállaljanak különféle specifikusabb, fenntarthatósági vagy minőségi kötelezettségeket. A fentebb felvázolt alapelvvel összhangban, a célirányos kifizetések csak olyan kötelezettségeknél lehetnének elérhetők, amelyek jelentősen túlmennek a “KAP gyakorlaton”.

1. táblázat: A gazdaságok támogatásának szintjei

Szint	Követelmények	A támogatás típusa
<i>Emelt</i>	<i>Környezetvédelmi teljesítményt támogató rendszerek</i>	Olyan rendszerek támogatása, amelyek nagyobb teljesítményt érnek el a célkitűzésekkel kapcsolatban, pl. ökológiai gazdálkodás és környezetileg fenntartható gazdálkodás az "értékes területeken"
<i>Alap</i>	<i>"KAP gyakorlat", a gazdálkodási gyakorlatra vonatkozó szabályok köre, melyek megfelelnek a törvényi követelményeknek</i>	Átalány kifizetések (hektáronként)
<i>Törvényi</i>	<i>EU-s és nemzeti törvényhozás</i>	Csak biztonsági háló és piacsabályozás

Az alábbiakat javasoljuk:

- Az új fenntarthatósági és minőségi célok alapján egy a közvetlen kifizetésekre vonatkozó minimális feltételrendszert kellene kialakítani. Ennek a "KAP gyakorlatnak" a talajtermékenységhez, állatsűrűséghez, földrajzi kultúrtájhoz és környezethez kapcsolódó feltételeket kell tartalmaznia.
- A KAP gyakorlathoz egy EU-s szintű keretrendszert kellene kialakítani. A részletes szempontokat nemzeti, regionális és helyi szinten kellene kidolgozni az éghajlati és egyéb feltételeknek megfelelően, illetve a regionális vagy helyi politikákkal összhangban, amit a Bizottság is jóváhagy.
- Intézkedések a stabil és méltányos belső piacok érdekében, melyek a helyi piacok támogatására, valamint az európai mezőgazdasági területek diverzifikációjára irányulnak.
- At exporttámogatások felszámolása.
- A kifizetések számításához használt történelmi referenciaértékek használatának felhagyása.

Költségvetés

Annak érdekében, hogy a KAP megfelelhessen az új céloknak, és képes legyen kezelni a jelenlegi környezeti kihívásokat (főként a klímaváltozást), jelentős költségvetésre van szükség. Ezért nem lenne szabad lejjebb vinni a KAP költségvetését. A költségvetésen belül azonban úgy látjuk, hogy jelentős átcsoportosításokra volna szükség. Növelni kell a jelenlegi második pillér intézkedéseire szánt költségvetést, melyek a közjavak ellátásának és a közérdek közvetítésének szempontjából sokkal inkább indokolhatóak.

Mostanáig az első pillér költségvetését teljes egészében az EU finanszírozta, míg a második pillér a tagállamok társfinanszírozásával történt. Ez jelentős különbségeket okoz az egyes országok között a prioritásokat, az elindított intézkedéseket, és a vidékfejlesztési programokban elért eredményeket illetően. Ezt a megkülönböztetést meg kellene szüntetni. Az ilyen egyenlőtlen pénzügyi rendszer fenntartása elkerülhetetlenül azt eredményezi, hogy a tagállamok

komoly küzdelmet folytatnak az első pillér költségvetéséért, mely által a megvalósítandó “fenntartható” második pillér csak egy másodikként választható eszközrendszer marad.

A következő tervezési időszakban az összes támogatási intézkedésre egy szabályozásnak, egy költségvetésnek és egy társfinanszírozási szemléletnek kell vonatkoznia. Véleményünk szerint a társfinanszírozás a legjobb módja annak, hogy javítani lehessen a tagállamok felelősséggel és forrásfelhasználással kapcsolatos fegyelmét.

Az új KAP felépítése

Stabil piacok: Méltányos árak méltányos termékekért

A piacok szervezete mindig is fontos részét alkotta a közös agrárpolitikának. A közös piaci rendtartásoknak az volt a szerepe, hogy a piacra kerülő mennyiségek változása ellenére stabilizálja az árakat. A eszközök között szerepelnek a termelési kvóták, állami intervenciók mechanizmusok, a magántárolás támogatása, valamint a termelői csoportok támogatása. A megvalósult intézkedések azonban többnyire az agro-ipari vállalatok érdekeit szolgálták azzal, hogy a lehető legalacsonyabban tartották a nyersanyagárakat, ahelyett, hogy a gazdák vagy fogyasztók érdekeit szolgálták volna. Úgy tűnik, a fogyasztói és termelői árak eltávolodnak egymástól; míg a fogyasztók szinte állandó árat fizetnek az élelmiszerekért, a gazdálkodókat a zuhanó árakból eredő megsemmisítő jövedelemkiesés súlytja. Azoknak az intézkedéseknek köszönhetően, melyek inkább az élelmiszeriparnak szánt nyersanyagokra koncentráltak a minőségi élelmiszer-előállítás helyett, az intézkedések nagy része egyáltalán nem támogatta a kis gazdákat, helyi piacokat és minőségi élelmiszer-termelést.

A piacok kezelését érintő intézkedéseket nem kellene szükségszerűen felszámolni. A diverz és széles körben elterjedt gazdálkodási tevékenységek Európában előnyösen hatnak a biodiverzitásra, az élelmiszer-biztonságra, és a vidéki közösségek társadalmi-gazdasági fejlődésére. A diverz tájak megtartásához szükséges gazdaságok működésének fenntartása nem mindig biztosítható azokkal az árakkal, melyeket a gazdák kapnak a szabályozatlan piacokon. A közvetlen kifizetések támogatási rendszere, és a gazdaságok fennmaradását biztosító célirányos intézkedések rendkívül drágák lennének. Ez annyit tesz, hogy továbbra is szükség lesz előnyös piaci árakra, hogy biztosítható lehessen a gazdák fő bevétele. Az intézkedések hosszú távon történő stabilizációja nélkül ezek elérése nem lesz lehetséges.

Mivel a jelenlegi rendszerekről bebizonyosodott, hogy nem támogatták a diverz üzemsztruktúra fenntartásához szükséges méltányos árakat, hanem inkább szerkezeti változásokhoz vezettek, a piaci rendtartások mélyreható felülvizsgálatot igényelnek. Új, hatékony intézkedéseket kell találni a méltányos jövedelem, valamint a gazdálkodók és fogyasztók közötti jobb kommunikáció elősegítése érdekében.

Habár a korábbi intervenciók és kvóta rendszerek mára elavulttá váltak, az új, árstabilizációhoz hozzájáruló készletgazdálkodási rendszereket – beleértve a tárolási és a mennyiségi termelési korlátokat – mélyreható értékelésnek kell alávetni és tovább kell fejleszteni, és mindeközben a gazdák, feldolgozók és fogyasztók érdekeit egyaránt figyelembe kell venni. A multinacionális élelmiszerlánc működtetőinek fokozódó ereje gyengíti a gazdák tárgyalási pozícióját az élelmiszerláncban. Ezért ösztönözni kellene a gazdák érdekeit összefogó termelői szervezetek létrehozását.

A helyi piacok, a közvetlen értékesítés és a mezőgazdasági tevékenységen belüli feldolgozás segíthetnek abban, hogy a termékek hozzáadott értéke a vidéki térségekben növekedjen, valamint hozzájárulhatnak a hosszú távú

élelmiszer-biztonsághoz, az (agro-) biodiverzitáshoz, a gazdaságok jövedelméhez és árstabilizációhoz. Ezért a közös piaci rendtartásokon keresztül is támogatni kellene a helyi értékesítés ezen formáit. Ezekben a támogatási intézkedéseken belül prioritást kell adni a biogazdálkodók kezdeményezéseinek, mivel ezen gazdálkodási forma segíti legjobban a megújult KAP fenntarthatósági és élelmiszer-minőségi célkitűzéseit. A gazdaságok jövedelmének stabilizációját célzó, jelenleg vita tárgyát képező további intézkedések közé tartoznak a biztosítási rendszerek, és a mezőgazdasági nyersanyagok kereskedelme a jövőbeli piacokon. Ez esetleg bizonyos területek érdekében állhat, de a kérdést kritikusan kell megvizsgálni ezt a kérdést. Ezek a megoldások ugyanis azt jelenthetik, hogy a biztosító társaságok és részvénytársaságok részt követelhetnek maguknak a fogyasztói árákból.

A méltányosság azt is jelenti, hogy a nemzetközi színtereken is tisztességesen kell viselkedni. Az európai termékek közvetlen és közvetett dömpingje a világpiacon hozzájárul a helyi piacok leromlásához, és meg kell állítani, tekintettel arra, hogy a helyi élelmiszertermelés feljlesztését célzó fejlődő országoknak joguk van arra, hogy megvédjék a piacaikat.

A KAP kifizetési rendszerének új szerkezete

Egy olyan öt tengelyből álló struktúrát javasolunk a KAP támogatási rendszerére vonatkozóan, amely új célkitűzéseket, módosított pénzügyi rendszert, és megfelelő forrásokkal rendelkező költségvetést biztosít a társadalom által elvárt közjavak közvetítésére. Véleményünk szerint az új közös agrárpolitikának az alábbi három kritériumnak kell megfelelnie:

Egyszerűbb: Az egyöntetű szabályozás és pénzügyi rendszer segíti az eljárások egyszerűsítését, az intézkedések kezelését, valamint a költségvetés újrafelosztását a különböző tengelyek között a tervezési időszak során.

Jogos: A költségvetés különböző tengelyek közötti megoszlásának jogosnak, a KAP által biztosított célok és közjavak szolgáltatásával pedig következetesnek kell lennie.

Hatékony: Az intézkedések hatásainak rendszeres felmérése szükséges annak érdekében, hogy a tervezési időszak alatt módosításokat lehessen végrehajtani.

A KAP új, öttengelyes szerkezetének az egyetlen, közös és koherens politika elvét kell követnie, nem pedig a két egyértelműen különálló politika gyakorlatát, mint az jelenleg a KAP első pillére (a költségvetés 78%-a, teljes mértékben EU által finanszírozott) és második pillére (a költségvetés 22%-a, az EU tagállamai által társfinanszírozott) esetében fennáll.

A javasolt struktúra hatékonyan egyesíti az első pillért a jelenlegi második pillér négy tengelyével, melyek a fenntarthatóság megvalósítására kerülnek alkalmazásra és módosításra (a jelenlegi rendszeren belül néhány intézkedés ezt egyértelműen elérte, míg mások csak részben teljesítették a fenntarthatósági célkitűzést).

A következő táblázat bemutatja az öt tengelyt a kapcsolódó, kezelendő célokkal és a társadalom számára közvetített közjavakkal együtt.

2. táblázat: Az új KAP öt tengelye

Tengely	Tartalom	Kitűzött célok	A társadalomnak nyújtott szolgáltatások
1	Alap gazdaságtámogatás	<ul style="list-style-type: none"> • Méltányos életszínvonal biztosítása a mezőgazdasági közösség számára⁸ • A fenntartható termelékenység minimumának biztosítása a mezőgazdasági földeken • Élelmiszerek biztosítása elfogadható áron • <i>A készletek elérhetőségének biztosítása</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Életképes vidéki közösségek • Stabil élelmiszerellátás méltányos áron • Alapvető környezeti hasznok, és a földrajzi kultúrtájak fenntartása • Mezőgazdasági tevékenységen belüli foglalkoztatás
2	Innováció, tájékoztatás, beruházások	<ul style="list-style-type: none"> • A jó minőségű élelmiszerekhez való hozzáférhetőség javítása • A mezőgazdasági területek jövőbeli fenntartható termelékenységének a biztosítása • A gazdaságok versenyképességének javítása a minőségi élelmiszerek piacán és a helyi élelmiszerpiacokon 	<ul style="list-style-type: none"> • A környezeti és állatjóléti teljesítmény javítása • Javuló tudatosság az élelmiszer származási helyével kapcsolatban, az egészségesebb étrend irányába mutató előnyösebb választás
3	Agrár-környezetvédelem és különleges közérdekű területek	<ul style="list-style-type: none"> • A mezőgazdasági területek fenntartható termelékenységének biztosítása • A jó minőségi élelmiszerekhez való hozzáférhetőség biztosítása 	<ul style="list-style-type: none"> • A klímaváltozás mérséklése, alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz • Fenntartható vízgazdálkodás • Tájmegőrzés • Állatjólét • Biodiverzitás és agro-biodiverzitás • Talajminőség • A fenntartható mezőgazdálkodási gyakorlatok fenntartásának biztosítása a távoli vidéki területeken
4	Gazdaság diverzifikáció	<ul style="list-style-type: none"> • Méltányos életszínvonal biztosítása a mezőgazdasági közösség számára • Vidéki életképesség 	<ul style="list-style-type: none"> • Életképes vidéki közösségek, javuló vidéki-városi kapcsolatok • Mezőgazdasági tevékenységen belüli foglalkoztatás • A gazdaságok hozzájárulása más szolgáltatásokhoz, beleértve a nem élelmiszertermeléssel járó tevékenységeket, pl. CO₂-hatékony, tiszta és környezetbarát energiatermelés
5	Leader szemlélet	<ul style="list-style-type: none"> • Befogadó, fenntartható és gazdaságilag életképes vidéki közösségek • A jó minőségi élelmiszerek elérhetőségének biztosítása 	<ul style="list-style-type: none"> • A vidéki társadalom különböző csoportjainak részvételén keresztül hatásgyakorlás az élő környezetre • A társadalmi kohézió erősítése • A helyi, jó minőségű élelmiszerek elérhetősége

⁸ A méltányos életszínvonal szorosan kötődik a stabil piacokhoz, mely részben azoktól a piaci szabályozásoktól függ, melyek nem képezik az 5 tengely részét.

Követve az EMVA (Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap) által alkalmazott rendszert, mindegyik tengelynek egy minimális, meghatározott költségvetési részesedéssel kell rendelkeznie (ami pl. a mostani agrár-környezetvédelmi tengelynél 25%). Az első tengelyben (mely a korábbi első pillért váltaná fel) a maximális költségvetési részesedés a teljes KAP büdzsé 50%-a lehetne. A tengelyek közötti átcsoportosítás csak bizonyos feltételekkel lenne lehetséges, a maximális és minimális küszöbértéket azonban nem lehetne meghaladni. Az ökológiai gazdálkodás – mely az egyetlen, Európa-szerte szabályozott minősítési rendszerrel rendelkező olyan átfogó szemlélet, ami képes megfelelni a fenntarthatósági kihívásoknak – modellként szolgál a legjobb gyakorlatok rendszeréhez, és ebből kifolyólag különös figyelmet érdemel minden intézkedés és tengely esetében. Az agrár-környezetvédelmi intézkedések közül ennek kell a legfontosabbá válnia, és minden más tengelynél prémiumot előírni a biogazdálkodás részére. Az ökológiai gazdálkodás támogatásának a mostani KAP-ban történő, országos szintű legjobb megvalósítási modelljei a jelen dokumentum mellékletében találhatóak.

Alább található a tervezett öt tengely részletesebb ismertetése.

1. Tengely: A gazdaságok és piac alapszintű támogatása

Ez a tengely az összes olyan eszközt magában foglalja, melyek a gazdaságok közvetlen (termeléstől függő, vagy termeléstől független) kifizetéseikhez és a piaci intervenciókhoz kapcsolódnak. A rugalmasság lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy rögzítsék a támogatás szintjét, ennek azonban egy, az EU által meghatározott kereten belül kell maradnia. Ezáltal biztosítható, hogy a különböző támogatási szintek nem okoznak piaci torzulásokat. A tagállamok által választott modell nem diszkriminálhatja a biogazdaságokat.

Az egységes támogatásokra történő történelmi utalásokat, és a *termeléstől függő kifizetések* legnagyobb részét legkésőbb 2014-ig fel kell számolni.

Mi módosítandó az első pillérben/tengelyben 2014-től?

- A “KAP gyakorlat”: Az egységes támogatási rendszert olyan gazdák számára kell elérhetővé tenni, akik összhangban vannak a törvényi alapokkal, és teljesítik a KAP gyakorlat követelményeit.
- A teljes növénytermesztés – beleértve az állandó legelőket és gyepeket – legyen jogosult az egységes támogatási rendszerre.
- A nagybirtokok által kapható kifizetések maximális plafonjának megállapítása.

A rendszernek nemzeti szinten rugalmasnak kell lennie. A jelenlegi 68. cikkelyben⁹ foglalt elvet pedig fenn kell tartani annak érdekében, hogy a tagállamok az olyan gazdálkodási formákat támogathassák, melyek járulékos előnyökkel rendelkeznek a fenntarthatóság terén a nemzeti követelmények szerint (pl. ökológiai gazdálkodás). Ennek használatához azonban egyértelmű szempontokat kell kialakítani.

⁹ 1782/2003/EK tanácsi rendelet, 69. cikkely, 3. paragrafus: A kiegészítő kifizetéseket olyan specifikus gazdálkodási típusoknak szükséges megítélni, melyek fontos szerepet játszanak a környezet védelme ill. javítása, valamint a mezőgazdasági termékek minőségének és értékesítésének javítása szempontjából, a Bizottság által meghatározott feltételekkel, a 144(2). cikkelyben hivatkozott eljárások szerint.

2. Tengely: Innováció, tájékoztatás és beruházások

Az EMVA korábbi első tengelyét az új, második tengely váltja fel. Az ebben a pillérben található intézkedések struktúrája mind a mezőgazdaságra, mind az erdőszetre nézve érvényben marad. A tengely, és ezáltal annak összes intézkedése a fenntarthatóság felé való igazodást célozza meg.

A második és harmadik tengely középpontjában az áll, hogy hozzájárulásokat nyújtson a KAP “egészségügyi állapotfelmérésében” beazonosított kihívásoknak történő megfeleléshez, és ezáltal hozzájáruljon a közjavak európai polgárok részére történő közvetítéséhez.

Mit is kellene magában foglalnia? Többek között tőkeberuházási támogatásokat, fiatal gazdálkodók támogatását, minőségi élelmiszerek feldolgozását és értékesítését, a minőségi élelmiszerek támogatási rendszerét (az *oltalom alatt álló eredetmegjelölés* vagy *oltalom alatt álló földrajzi jelzés* alá eső biotermékek és termékek), (mezőgazdasággal/erdészettel kapcsolatos) infrastrukturális beruházások, információs és szaktanácsadó szolgálatok, kapacitásépítési juttatások.

Gazdaságberuházások és innováció

Ez az intézkedés az egyik legalapvetőbb, amely lehetőséget biztosít a gazdák számára, hogy újításokat vezessenek be, és fejlesszék a gazdaságukat. Juttatások csak azon feltétel mellett adhatók, miszerint általuk egyértelműen javíthatók a fenntarthatósági célkitűzések és/vagy a közjavak nyújtása. Ennél az intézkedésnél a “rendszer szemléletet” kell alkalmazni; olyan mezőgazdasági rendszereket kell előnyben részesíteni, melyek összetett megoldásokat képesek nyújtani a problémákra ahelyett, hogy csupán egyetlen komponenszt közvetítenének (pl. azoknak a gazdaságoknak, amelyek az öntözéssel kapcsolatos vízhasználat javítására pályáznak, ugyanakkor a talajvizet szennyező gyomirtószereket és ásványi műtrágyát használnak, nem kellene támogatást nyújtani). Az ebbe a tengelybe tartozó összes intézkedésnél prémiumot kellene adni az öko-gazdálkodásnak mint egy olyan rendszer szemléletnek, amely leginkább hozzájárul a fenntarthatóság összes szempontjához.

Tőkeberuházási támogatást az alábbi célokra kellene nyújtani:

- Környezeti szolgáltatásokhoz és megőrzéshez kapcsolódó beruházások, a gazdaságonkénti állatállomány csökkentésével kapcsolatos állatjóléti beruházások, innovációs beruházások a minőségi élelmiszer-előállítás és helyi kereskedelmi forgalomba hozás terén.
- Biogazdálkodással kapcsolatos beruházások (vagy: a biogazdálkodásra való átálláshoz szükséges beruházások) (például az állattartó épületek fejlesztése a jobb állatjólét elérése érdekében, új gépek).
- Első eszközbeszerzési támogatás fiatal gazdálkodók, vagy kezdő gazdák számára.
- Beruházási támogatások a fenntartható gazdálkodási rendszerek termelékenységének, vagy a gazdaságok által előállított termékek helyi szintű hozzáadott értékének növelésére (pl. kisméretű vágóhidak, tejszarnokok).

Információs és szaktanácsadói szolgálatok

Az információs (oktatási és tudástranszfer) és szaktanácsadói szolgálatoknak támogatnia kell a gazdákat az ökológiailag és gazdaságilag fenntartható üzemvezetésben. Ezért az alábbiakra kellene irányulniuk: átállás

ökológiai gazdálkodásra, CO₂-hatékony és környezetbarát energiatermelés, alkalmazkodás a klímaváltozáshoz, talajtermékenység és talajvédelem, vízgazdálkodás, biológiai sokféleség megőrzése, minőségi élelmiszerek előállítása – beleértve a gazdaságban történő élelmiszer-feldolgozást és helyi értékesítést (mindkettő szorosan kapcsolódik a többi említett témához).

Ebből a célból egy kapacitásépítési *intézkedést* kellene kezdeményezni a fenntartható gazdálkodás – különösen az ökológiai gazdálkodás – támogatására és a helyi szintű környezetminőség javítására, a helyi érintettek kapacitásainak és szakmai készségeinek fejlesztésére és megosztására, hogy ezáltal jobb és fenntarthatóbb gazdálkodási rendszereket lehessen elérni.

3. tengely: Agrár-környezetvédelmi intézkedések

Követve az EMVA-hoz tartozó agrár-környezetvédelmi intézkedések tapasztalatait, ez a tengely csak olyan konstrukciókra összpontosít, amelyek hatékonyan kezelik a fenntartható gazdálkodás egészséges környezetre irányuló célkitűzését.

Három feltételt kell teljesíteni:

1. A támogatásnak előnyben kell részesítenie azokat az intézkedéseket, melyek rendszerszemléletet valósítanak meg (mint azt korábban említettük), emellett szintén előnyben kell részesíteni biogazdálkodást mint a fenntarthatóság számos szempontját közvetítő, összefüggő rendszert, amely már meglévő szabályozási rendszerrel rendelkezik;
2. A támogatásnak figyelembe kell vennie az externális költségek internalizálását, amint az az alapelvekben bemutatásra került;
3. Megakadályozni azt a téves alkalmazást, miszerint az agrár-környezetvédelmi intézkedések szinte feltétel nélküli jövedelemtámogatást nyújtanak olyan gazdaságoknak, melyek kétséges vagy nagyon korlátozott pozitív környezeti hatásokkal bírnak.

Az utóbbi két tervezési időszak során a tagállamok többsége olyan, alacsony ráfordítású gazdálkodási rendszereket támogatott, amelyek nem nyújtanak valós környezeti hasznokat, és alapvetően “gyenge fenntarthatóságú” rendszerek. Számos tagállamban ezek a típusú intézkedések kötötték le az agrár-környezetvédelmi költségvetés döntő hányadát. Úgy hisszük, hogy az EU-nak tovább kell mennie, és ezt a támogatási típust át kell engednie a hatékony és jelentős hatással bíró fenntartható rendszereknek, amilyen pl. az ökológiai gazdálkodás. A kifizetések mértéke tagállami szinten dől el. Amint azt a 4.2. fejezetben kifejtettük, az agrár-környezetvédelmi intézkedéseknek szánt ösztönző kifizetések bizonyos határértékek között kerülnének megállapításra.

Az alábbi rendszerszemléletű konstrukciókat javasoljuk:

Ökológiai rendszerek támogatása

Ez a rendszer segíti a gazdákat a biogazdálkodásra való áttérésben, és annak fenntartásában. Amíg nem következik be a konvencionális gazdálkodás negatív externáliáinak internalizálása, a biotermékek a verseny torzításának lesznek kitéve. Továbbá ez a rendszer bizonyult egy sokrétű megoldást nyújtó megközelítésnek a meghatározott környezeti kihívások tekintetében. A kifizetések az ökológiailag megművelt területek alapján, hektáronként történének, a kifizetés mértékét pedig a művelés típusa határozná meg: szántóföldi növények,

gyep és legelő, évelő növénykultúrák. Az átállási időszak alatt a gazdák magasabb arányú támogatást (10%) kapnának amiatt, hogy a minősítés érvénybe lépése előtt a biotermesztés magasabb költségeit nem tudják fedezni a magasabb termékárakkal.

A különleges közérdeket szolgáló vidéki területek támogatása

Ez a konstrukció olyan gazdálkodási rendszerek fenntartását támogatná, melyek a KAP specifikus célkitűzéseiben meghatározott közérdeket és közjavakat közvetítik a tagállami szinten meghatározott különleges területeken. Ezeket a területeket különleges közérdeket szolgáló vidéki területeknek (*Rural Areas of Special Public Interest; RASPI*) kellene nevezni, és benne egyesítenie kellene a kedvezőtlen adottságú területek (*Less Favoured Areas; LFA*) és a jelentős természeti értékű területek (*High Nature Value area; HNV*) alapelveit. A tagállamok határozzák meg ezeket a területeket a természetes ökoszisztémák értéke és fontossága, a hagyományos vagy különleges tájak, illetve az elhanyagolás vagy felhagyás kockázatának szempontjából. Azokat a gazdálkodó közösségeket kellene támogatni, melyek alapvető szerepet töltenek be az első két tulajdonság megőrzésében, és amelyek támogatják a vidéki térség társadalmi szerkezetét. A tagállamok a jelentős természeti értékű területekre és kedvezőtlen adottságú területekre használt közös indikátorokat használnák a különleges közérdeket szolgáló vidéki területek kijelölésére. A kifizetés egy hektáronkénti, termeléstől független átalány lenne. A tagállamok a terület típusa és a konstrukció specifikus követelményei szerint növelhetik a kifizetés értékét. Az ehhez a konstrukcióhoz kötődő kritériumok pl. a következők lehetnének: a táji sajátosságok fenntartása, a mezőgazdaság extenzifikációja, a hektáronként maximális és minimális állatsűrűség, az állandó legelők fenntartása és megfelelő kezelése, a nem haszonnövények kezelése a gazdaságban (sövények, tavak, mezősávok, kis erdőségek, stb.), a talajminőség fenntartása (erózió megelőzés- és védelem, szénmegkötés), a vízfogyasztás és vízszennyezés csökkentése (gyomirtók használatának mellőzése, és az ásványi eredetű műtrágyák csökkentése).

Környezeti kifizetések

Ez a konstrukció olyan intézkedéseket foglalna magában, amelyek – a jelenlegi agrár-környezetvédelmi programokhoz hasonlóan – a fenntarthatóság közös szolgáltatásait célozzák. A támogatás minden gazdaság számára elérhető lenne, a kifizetések számítása során azonban figyelembe vennék az egy komponensű és a rendszerszintű megközelítés közti különbséget. A gazdaságonként egy komponensű kifizetések értékét sokkal alacsonyabban kell meghatározni, mint ami az előző két támogatási rendszeren keresztül egyenként elérhető egy gazdaság számára.

Ebben a részben az alábbiakat lehetne támogatni: az állati és növényi genetikai források gazdaságokban történő megőrzése az agro-biodiverzitás védelme és fejlesztése érdekében; a nem termeléshez kapcsolódó beruházások a biodiverzitás és tájképi jellegzetességek erősítése érdekében (pl. teraszok, kőfalak, sövények, fasorok), állatjólét, stb.

4. tengely: Farm diverzifikáció és 5. tengely: Leader megközelítés

Ezek a tengelyek megegyeznek a jelenlegi EMVA-ban levő tengelyekkel. A gazdaság diverzifikációs rendszerekről bebizonyosodott, hogy fontos eszközök a gazdaságok működésének fenntartásában és vidéki munkahelyek biztosításában, emellett a turizmuson, szolgáltatásokon és a gazdálkodás multifunkcionalitásán keresztül sikeresen járulnak hozzá a vidékfejlesztéshez. A biogazdaságoknak ebben a tengelyben is különleges szerepet kell játszaniuk, mivel a vidéki munkahelyek hajtóerejévé válhatnak, vonzerőt jelenthetnek a turizmus számára, a látogatóknak pedig tudást nyújthatnak a fenntartható földhasználatról.

A harmadik tengely fontos feladata a környezetbarát energia előállítása különböző forrásokból: biomassza, mezőgazdasági melléktermékek, és megújuló erőforrások. A mezőgazdasági eredetű üzemanyagokat csak abban az esetben lehetne támogatni, ha a teljes termelési ciklust tekintve kimutathatóan energiahatékonyak, és a rendszer összeegyeztethető más fenntarthatósági célokkal, pl. a biodiverzitás és vizek védelmével.

A Leader megközelítés egy progresszív eszköz a fenntartható vidékfejlesztésre, a demokratikus folyamatokat véve kiindulási alapul. Továbbra is fenn kell tartani, hogy biztosítható lehessen a helyi kapacitások fejlesztése. A vidéki életképesség olyan szempontjaira kellene koncentrálnia, melyek kapcsolódnak a mezőgazdasági és erdészeti termeléshez: helyi piacok fejlesztése, főként a biotermékek számára; kapacitásépítés, a mezőgazdaság és erdészet multifunkcionalitása.

A vidéki életképesség összes többi szempontját – pl. infrastruktúra, szaktudás, szociális szolgáltatások, melyek nem kötődnek közvetlenül a mezőgazdasághoz – nem a KAP forrásaiból kellene finanszírozni, hanem ezekre más támogatási eszközöket kell bevezetni.

Politikai következetesség

–A fenntartható mezőgazdasági politikának szilárd jogi keretre van szüksége

A közös agrárpolitikának szélesebb körű politikákra van szüksége, melyeket következetesen kell megvalósítani vagy módosítani ahhoz, hogy azok teljesíthessék a célkitűzéseket, és hogy biztosítható legyen a hatékony megvalósítás és fogyasztói bizalom. A politikai fejlődés négy fő területét határoztuk meg.

Környezetvédelmi termékdíjak

A szennyező fizet elv alapján egy európai politikai keret szükségességét irányozzuk elő, hogy a környezetvédelmi termékdíjak tagállami szinten érvényre juthassanak. Azokat a mezőgazdasági tevékenységeket, amelyek nem járulnak hozzá a KAP célkitűzéseinek eléréséhez, miközben a közjavakat (pl. éghajlat) is károsítják, környezetvédelmi termékdíjnak kell alávetni. Különleges figyelem illeti meg az európai gazdálkodási gyakorlatok nemzetközi hatását. Azoknak a mezőgazdasági termelési tényezőknek az importját, melyek hozzájárulnak a természeti erőforrások fenntarthatatlan használatához és a kisgazdaságok és harmadik országok élelmiszer-biztonságának leromlásához, szintén környezetvédelmi termékdíjat kell fizetniük.

A környezeti hatások megadóztatásának megfelelő módja az lenne, ha a műtrágyákra és növényvédőszerre vetnének ki adót. Néhány tagállam már most is adóztatja ezeket a termelési tényezőket, míg más tagállamok ezt

fontolgtatják. Tekintve azonban, hogy a határokon átnyúló mezőgazdasági piacok erősen integráltak, az egyes tagállamokban történő bármely intézkedés károsan befolyásolhatja a nemzeti termelést a többi EU tagállammal folytatott versenyben. Ez egy nyomós érv az EU-szinten történő koordinációra. A termelési tényezők tagállami szinten történő megadóztatása emellett forrásként szolgálhatna a KAP nemzeti társfinanszírozására.

Javaslataink:

- A mezőgazdaságban a külső növényi tápanyagbevitel, a GMO-k, a nem fenntartható haszonnövények és a kémiai növényvédőszeres összehangolt, EU-szintű adóztatásának ösztönzése és bevezetése.
- Annak megfontolása, hogy az adóztatás a tagállamok szintjén valósuljon meg, és a befolyt összeget a KAP költségvetésének társfinanszírozására fordítsák a tagállamok.

Átlátható fogyasztói kapcsolatok

A fogyasztói igény jelentős erővel rendelkezik a mezőgazdaságban történő változások terén, amint az látható is a bioszektor gyors megerősödéséből. Azonban az egy abszolút előkövetelmény, hogy a fogyasztók megfelelő tudással rendelkezzenek a különböző termékekről annak érdekében, hogy tájékozott döntést hozhassanak. A biotermékektől eltekintve kevés olyan élelmiszer van, melyek tájékozott döntést tesznek lehetővé.

A fogyasztóknak különösen az élelmiszerek eredetével, valamint az alkalmazott termesztési módszerekkel kapcsolatban van szükségük információra. Ezeket az igényeket általánossá kell tenni, hogy a fogyasztók a szállítási távolság, peszticidhasználat, GMO-k használata, állattartási normák, legeléshez való hozzáférés, stb. alapján választhassanak.

Javaslataink:

- Egy következetes, egyértelmű és könnyen érthető címkézési és nyomonkövethetőségi rendszer létrehozása minden (belföldi és importált) termékre vonatkozóan az EU piacán.
- Világos információk szükségesek mind a fő összetevők eredetét, mint a termesztési módszereket illetően, pl. növényvédőszer-használat, állattartási rendszerek.

Genetikailag módosított növények

A biogazdálkodás a fenntartható gazdálkodás legfontosabb, és az egyetlen Európa-szerte szabályozott rendszere, mely azokat a közjavakat nyújtja, melyeket az adófizetők elvárnak a KAP-tól. Emellett vannak még más fenntartható és tradicionális gazdálkodási rendszerek, melyek egész Európában jelen vannak. Lehetővé kell tenni, hogy ezeknek a fenntartható mezőgazdasági rendszereknek megmaradhasson a gazdasági életképességük, anélkül, hogy bizonyos akadályok aláásnák a termelésüket, jó híriüket és a fogyasztók bizalmát.

A GMO-k veszélyt jelentenek mindazokra a gazdaságokra, amelyek a fogyasztók igényeinek megfelelően GMO-mentes élelmiszert állítanak elő. Ezt, valamint az *elővigyázatosság elvét* figyelembe véve, nem lenne szabad engedélyezni a GMO-k termesztését, illetve élelmiszerként és takarmányként való felhasználását az EU-ban. Ha mégis sor kerül GMO növények termesztésére az EU-n belül, legalább azt kell biztosítani, hogy a GMO-mentes gazdaságok és termékek ne legyenek kitéve a szennyeződés kockázatának. Habár néhány tagállamban vannak nem összehangolt, az egymás mellett termesztésre vonatkozó intézkedések és szabályozási rendszerek, ezek nem megfelelőek arra, hogy azok GMO-szennyezés kockázata nélkül tartsák fenn a piacokat.

A bioélelmiszerek és hagyományos élelmiszerek a magas minőségi és tradicionális értékük, valamint a bizonyított egészségügyi és környezeti előnyeik miatt népszerűek. A génmódosított növények termesztése

el lehetetlenítené a GMO-mentes élelmiszerek további termelését, hatékonyan gátolva a normális piaci mechanizmusokat.

A szennyezésre nincs jogalap. Az EU Bizottságot az alábbiak megtételére sűrgetjük:

- Egy európai törvényhozás érvényre juttatása a földeken és a feldolgozóláncokban történő szennyeződések elkerülésére, és annak biztosítására, hogy a fenntartható gazdálkodás piaca nem sérül;
- Egy szigorú felelősségi rendszer létrehozása a *szennyező fizet elv* szerint, mely biztosítja, hogy a harmadik felet terhető, nem akaratlagos genetikai szennyezésből származó költségek a módosított növényeket forgalmazó biotechnológiai cégeket terheljék;
- A piacokon hozzáférés biztosítása a GMO-mentes bio és konveccionális vetőmagokhoz.

A verseny egyensúlyban tartása

A multinacionális élelmiszerlánc kis számú működtetőinek hatalma szembenáll a piacokon levő szereplők diverzitásának igényével, és veszélyezteti a jövőbeli élelmiszer-diverzitást és élelmiszer-biztonságot. Ezért a versenyszabályoknak meg kell akadályoznia a piacon a további koncentrációt.

A gazdák, akik sokszor nagyon kis vállalkozásként működnek, gyenge pozícióban vannak az árak kialakását illetően a nagy élelmiszerfeldolgozó cégekkel és kereskedőkkel szemben. Ezért arra kell ösztönözni őket, hogy helyi és regionális termelői szervezeteket építsenek ki, melyek megerősítik az értékesítő erejüket. Fontolóra kellene venni a gazdák mentességét az antitröszt törvénye alól.

A vidéki életképességet biztosító infrastruktúra

A vidékfejlesztés minden olyan szempontját, mely nem kötődik közvetlenül a mezőgazdasághoz, élelmiszer-előállításához és erdészethez, vagy tágabb értelemben a természeti erőforrások megőrzéséhez és kezeléséhez, amelyeket a későbbi KAP sem állít elő, de amelyek alapvető fontosságúak az élhető vidék fenntartásához, más EU programoknak – pl. a strukturális alapoknak – kell biztosítaniuk a fejlődéshez. A vidéki infrastruktúra, pl. utak, villamosítás, a falvak hálózatokba való bekapcsolása szociális szolgáltatások a gyermekek (óvodák) és idősek részére, a helyi kulturális örökséghez kötődő turista látványosságok és szolgáltatások egytől-egyig relevánsak.

Melléklet: Példák az ökológiai gazdálkodás támogatásának legjobb gyakorlataira a jelenlegi vidékfejlesztési programokban

Példák az ökológiai gazdálkodás támogatásának legjobb gyakorlataira a jelenlegi vidékfejlesztési programokban – A “6. Európai Akcióterv a bioélelmiszerekért és a biogazdálkodásért” megvalósítása a KAP-on belül:
Forrás: Alexandra Pohl, 2009: *Miként támogatják az európai vidékfejlesztési programok az ökológiai gazdálkodást?*

111. intézkedés: “Szakképzések, tájékoztatás, akciók, beleértve a tudományos ismeretek és innovatív gyakorlatok elterjesztését a mezőgazdasági, élelmiszer-és erdészeti szektorokban dolgozók számára”

Javaslat:

A költségvetés egy bizonyos százalékának (a bioágazat becsült fejlődése szerint) a “bio pályázókhoz” való juttatása, és/vagy

A biogazdálkodók képzési intézkedéseinek, tudástranszfernek, stb. a prioritása, és/vagy

Megnövelt finanszírozás az intézkedések azon résztvetői részére, ahol a fő hangsúly a biogazdálkodáson van

112. intézkedés: “Fiatal gazdálkodók támogatása”

Javaslat:

A biogazdálkodást elkezdő gazdák előnyben részesítése

Példa: Cseh Köztársaság

114. intézkedés: “A gazdák és erdőgazdaságok szaktanácsadói rendszereinek használata”

Javaslat:

A költségvetés egy bizonyos százalékának (a bioágazat becsült fejlődése szerint) a “bio pályázókhoz” való juttatása, és/vagy

A biogazdáknak szánt szaktanácsadói intézkedések prioritása, és/vagy

Megnövelt finanszírozás az intézkedések azon résztvetői részére, ahol a fő hangsúly a biogazdálkodáson van

115. intézkedés: “Üzemvezetés kialakítása, gazdálkodási segítségnyújtás, mezőgazdasági szaktanácsadó szolgálat, erdészeti szaktanácsadó szolgálat kialakítása”

Javaslat:

A költségvetés egy bizonyos százalékának (a bioágazat becsült fejlődése szerint) a “bio pályázókhoz” való juttatása, és/vagy

Prioritás a biogazdálkodók részére tanácsadói szolgáltatást nyújtó (magán) szervezeteknek, és/vagy
Nagyobb támogatás a biogazdálkodók részére szaktanácsadói szolgáltatást nyújtó (magán) szervezeteknek

121. intézkedés: “A gazdaság modernizálása”

Javaslat:

A költségvetés egy bizonyos százalékának (a bioágazat becsült fejlődése szerint) a “bio pályázókhöz” való juttatása, és/vagy

Prioritás a biogazdálkodóknak, és/vagy

Nagyobb támogatás a biogazdálkodóknak (nagyobb támogatás a biogazdaságokban történő fejlesztésekhez, pl. istállóépítés, beruházások bizonyos termelési típusoknál).

Példa: Ausztria, Cseh Köztársaság, Bajorország

123. intézkedés: “Hozzáadott érték megjelenése a mezőgazdasági és erdészeti termékeknél”

Javaslat:

A költségvetés egy bizonyos százalékának (a bioágazat becsült fejlődése szerint) a “bio pályázókhöz” való juttatása, és/vagy

Prioritás a biogazdálkodóknak, és/vagy

Magasabb támogatás a biogazdálkodóknak (a biogazdaságokban történő fejlesztésekre nagyobb támogatás, pl. beruházások a biotermékek feldolgozó egységeire)

Példa: Ausztria, Csehország, Bajorország

124. intézkedés: “Együttműködés az új termékek, feldolgozási módok és technológiák kialakításában a mezőgazdasági és élelmiszer szektorban”

Javaslat:

Az intézkedésen belül prioritás a biogazdálkodásnak, és/vagy

Nagyobb támogatás a bioszektoron belüli fejlesztésekre

132. intézkedés: “Az élelmiszerminőségi konstrukciókban részt vevő gazdálkodók támogatása”

Javaslat:

Az intézkedés kötelező alkalmazása minden vidékfejlesztési programban, a biogazdálkodók támogatása a biotermesztéshez szükséges minősítési díj (legalább részben történő) visszatérítése által.

Példa: Ausztria, Németország (regionális), Spanyolország (regionális), Olaszország (regionális)

133. intézkedés: “A termelői csoportok támogatása az élelmiszerminőségi konstrukciókba tartozó termékekkel kapcsolatos tájékoztatás és bevezetés során”

Javaslat:

Az intézkedésen belül prioritás a biogazdálkodásnak, és/vagy
Nagyobb támogatás a bioszektoron belüli fejlesztésekre

142. intézkedés: “Termelői csoportok kialakítása”

Javaslat:

Az intézkedésen belül prioritás a biogazdálkodásnak, és/vagy
magasabb támogatás a bioszektoron belüli fejlesztésekre.

214. intézkedés: “Agrár-környezetvédelmi kifizetések”

Javaslat:

Az intézkedés kötelező alkalmazása minden vidékfejlesztési programban, a biogazdálkodásra áttálló, és biogazdálkodást végző gazdák támogatásával, mely jelentősen különbözik a konvencionális intézkedéseknek nyújtott támogatás szintjétől.

A költségvetés bizonyos hányada (a bioágazat becsült fejlődése alapján) az átállási, és biogazdálkodást fenntartó intézkedésekre.

215. intézkedés: “Állatjóléti kifizetések”

Javaslat:

Az intézkedés kötelező használata minden vidékfejlesztési programban, a biogazdálkodók elsőbbsége

311. intézkedés: A nem-mezőgazdasági tevékenységek diverzifikációja”

Javaslat:

Az intézkedésen belül prioritás a biogazdálkodásnak, és/vagy
Nagyobb támogatás a bioszektoron belüli fejlesztésekre

Példa:

Cseh Köztársaság

313. intézkedés: A turizmushoz köthető tevékenységek ösztönzése a biogazdálkodók számára is magasabb jövedelmet jelent”

Javaslat:

A biogazdálkodásnak prioritás az intézkedésen belül, és/vagy
Magasabb finanszírozás a bioszektoron belüli projekteknek

Példa: Cseh Köztársaság

Az IFOAM EU csoport az Ökológiai Mezőgazdasági Mozgalmak Nemzetközi Szövetségének (IFOAM) európai munkaszervezete. Több mint 300 szervezetet, társulást és vállalkozást fog össze az EU 27 tagállamából, az EMVA-s és tagjelölt országokból. Az IFOAM célja az ökológiai mezőgazdálkodáson alapuló, ökológiailag, társadalmilag és gazdaságilag megfelelő rendszerek világszerte történő alkalmazása.